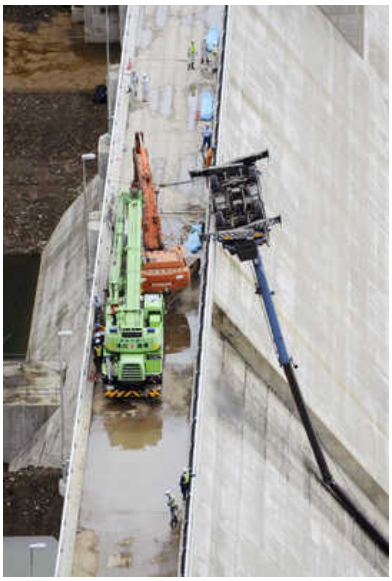
Verloren van de zwaartekracht

Eind 2011: door noodweer valt in Washington, VS, een 500 ton zware kraan om die bezig was de aardbevingsschade aan de National Cathedral te herstellen.
Foto Craig W. Stapert / AP

De kraandrijver van de blauwe kraan hangt drie uur bovenaan de Toppu-dam in aanbouw, 80 meter boven de rivier in Noord-Japan, voor hij kan worden gered. De oranje graafmachine lukt het niet, een derde machine, de groene, biedt uitkomst.
Foto Kyodo

Ahmadi, Koeweit.
Foto Mohd Alnajem

Gdansk, Polen.
Foto Michal Fludra / Demotix

Schiedam, Nederland.
Foto Peter Hofman / Novum

In de haven bij de Gdynia-scheepswerf in Polen is een containerkraan gevallen na te zijn aangevaren door een veerboot van Stena Line.
Foto Dominik Sadowski / Reuters

Lanzhou, China.
Foto Getty

Fotoredacteur Frank Schallmaier kijkt met zeven verzamelingen terug op het afgelopen jaar. Deel vier: gecrashte kranen

ROB GOLLIN

Let bij het passeren van hijskranen niet alleen op wat er aan kabels door de lucht zwiert. Let niet alleen op de machinist achter het bedieningspaneel of in de cabine boven. Let vooral ook op een mannetje, dikwijls in veiligheidshesje en met helm, dat ergens in de buurt op de grond staat en gebaren maakt.

Als hij met de rechterarm in de lucht traag cirkels maakt, is er nog niks aan de hand. Dat betekent hijsen. Als hij dezelfde arm naar beneden strekt en er rondjes mee draait, is dat het sein voor zijn partner om de last te vieren. Niks om je zorgen over te maken. Maar als het mannetje in het hesje beide armen omhoog steekt, de handpalmen naar voren, dan is het wegwezen. Gevaar.

Hijskranen vormen de belichaming van de overwinning op de zwaartekracht. Tonnetje meer of minder, metertje meer of minder; kranen lossen het wel op. Pootjes uitklappen, stempelschotten plaatsen, of, voor het echt grote werk, wat ankers slaan, contragewicht aan het uiteinde van de boom en tillen maar. Ze vissen te water geraakte auto's op. Ze pakken de omgevallen boom bij de lurven. Ze brengen beton, staal en machines naar de bovenste verdiepingen. Ze grijpen containers uit schepen. Ze staan model voor de vitaliteit van de stad. Als ze zich zwierend en zwenkend aftekenen in de skyline, reken maar dat het bruist beneden.

In werkelijkheid lost de kraan natuurlijk niet alles op. Zie de foto's, er gaat geregeld wat mis. Het evenwicht verloren, vertild, weggezakt, omgewaaid. Van krachtpatser, manusje-van-alles en redder in de nood tot verfomfaaide transformer, de wielen hulpeloos in de lucht.

Er zijn statistieken over, waarin de kranen al snel geen kranen meer

worden genoemd, maar hijs- en hefwerktuigen of 'verticaal transport'. De Onderzoeksraad voor Veiligheid kwam na het bezwijken van een torenkraan in Rotterdam in de zomer van 2008 met de volgende gemiddelden: elke week valt er ergens in Nederland een kraan om, in de branche vallen zeven doden per jaar, 36 ongevallen hebben blijvend letsel tot gevolg, 107 ongevallen zijn met letsel dat heelt. De meeste incidenten doen zich voor in de bouwnijverheid, gevolgd door de metaalsector. Het is niet alleen vallen en omvallen. Slachtoffers raken ook bekneld of worden aangereden.

Er zijn Europese richtlijnen, er is een arbobesluit. Er moet een planning zijn, een Taak Risico Analyse, een kraanboek, Working Load Limit, identificatie, certificatie (van kraan en personeel).

Dat is de theorie, met naleving en toezicht op naleving.

Maar in de wereld van het verticaal transport kan elke dag anders zijn. De machinist, de bouwplaats, de wind, de regen, de ondergrond. En dan valt niet uit te sluiten dat het mannetje op de grond weer zijn beide armen omhoog zal moeten steken. Handpalmen naar voren. Maak dat je wegkomt.